

Eu și istoria

O călătorie în trecut pentru a înțelege prezentul
și a ne construi viitorul

Fernando Marín, Loreto Urrejola
Ilustrații de Gabriela Lyon

Eu și istoria

**O călătorie în trecut pentru a înțelege prezentul
și a ne construi viitorul**

**Fernando Marín, Loreto Urrejola
Ilustrații de Gabriela Lyon**

Traducere din limba spaniolă de
ANCA COMAN-DOICIN

Introducere

O VIAȚĂ, O ISTORIE

Ce este istoria? Sunt faptele oamenilor de-a lungul timpului. În același timp, descrie și trecutul unui loc, unui popor, unei idei sau unei persoane. Cu alte cuvinte, nu există o singură istorie. Fiecare dintre noi are propria istorie, iar aceasta, cu siguranță, este cea care ne interesează cel mai mult.

Medicul tău păstrează probabil istoricul tău medical, la școală ai istoricul școlar, iar fiecare dintre noi păstrează lucrurile esențiale vieții sale, ale familiei și ale prietenilor săi. Cu alte cuvinte, păstrăm urme ale istoriei noastre.

CUM CONSTRUIM ISTORIE?

Noi, oamenii, facem parte din ea deoarece ne naștem, iar viața noastră se desfășoară într-o anumită perioadă și într-un anumit spațiu. Fiecare își construiește propria istorie prin cum trăiește și, astfel, lasă urme. Tot ce facem își are cauzele în trecutul nostru, iar consecințele, în prezentul și viitorul nostru. Suntem subiecți istorici, chiar dacă nu suntem întotdeauna conștienți de acest lucru.

În prezent, de exemplu, ne aflăm în plin proces de globalizare, în care toată lumea este „aproape”. Putem să interacționăm cu bărbați și femei care aparțin altor țări, culturi, religii și care vorbesc alte limbi. La rândul lor, ei au avut, au și probabil vor avea dificultăți, visuri și probleme asemănătoare cu ale noastre, adică au propria istorie.

ISTORIE SAU ISTORII?

Globalizarea a fost rezultatul mai multor factori sau cauze: revoluția tehnologică și a comunicațiilor, extinderea și specializarea producției, dar și costul mai scăzut al transporturilor, printre altele.

Acest proces, la rândul său, are consecințe: căutarea unor locuri de muncă mai bune, care duce la migrații, comerțul internațional activ, schimbul cultural, apariția pandemiilor și multe altele.

Să fim atenți la timpul în care trăim și la urmele faptelor noastre!

Una dintre consecințele vieții noastre moderne și globalizate este schimbarea climatică și efectele sale.

Fără îndoială, atunci când se va scrie despre această parte a istoriei în viitor, va fi amintită o fetiță suedeză, care, la paisprezece ani, s-a transformat într-o influentă activistă de mediu: Greta Thunberg, al cărei protest a fost preluat la nivel mondial.

„Peste cincizeci de ani, majoritatea politicianilor de astăzi nici nu vor mai fi, dar pe noi ne va afecta direct ceea ce se va întâmpla cu planeta”, declara într-unul dintre cele mai populare discursuri ale ei. Fără îndoială, Greta are o conștiință istorică puternică, deoarece știe că istoria se scrie aici și acum, iar efectele ei se văd în viitor.

Prin urmare, pentru a ne cunoaște trecutul, a înțelege prezentul și a visa la viitor trebuie să avem conștiință istorică.

Gândește ca un istoric!

Partea captivantă a istoriei este că putem cerceta și răspunde la toate întrebările pe care ni le punem, căutând mereu răspunsurile într-o manieră metodică și riguroasă, așa cum ar face-o un istoric. Ceea ce nu trebuie să uităm este că, în istorie, nu există răspunsuri unice sau definitive: istoria este dinamică, și tocmai acest lucru o face să fie fascinantă.

Capitolul 1

O ISTORIE A COPIILOR

Au fost recunoscuți copiii ca actori în diferitele momente ale istoriei? Au fost ei respectați în procesul de creștere, având dreptul la educație, la joacă și la a fi hrăniți? Haideți să descoperim!

Este puțin dificil să vorbim despre o singură istorie a copiilor, deoarece băieții și fetele diferă de la o țară la alta, de la o epocă la alta, de la un grup social la altul și, desigur, de la o cultură la alta. Cu toate acestea, au existat istorici care au cercetat acest subiect.

Ceea ce înțelegem astăzi prin băiat sau fată, ca persoană cu existență proprie, diferită de cea a adulților, și cu drepturi proprii (cum ar fi, de exemplu, dreptul de a se juca în loc să muncească), este ceva ce nu există de foarte mult timp. Abia cu vreo 300 de

ani în urmă a început să se vorbească despre această etapă a dezvoltării umane. Toate acestea, desigur, primate din perspectiva culturii occidentale, de origine europeană.

Cum? Abia atunci au apărut copiii în istorie?

Bineînțeles că nu! Doar că înainte nu erau priviți ca fiind diferiți de adulți, așa cum tocmai am explicat, cu interese și perspective proprii asupra lumii. Un copil era, în esență, un ucenic, care învăța ceea ce era necesar pentru a trăi și a supraviețui.

Copiii din protoistorie

În protoistorie, sau preistorie (cea mai veche perioadă din istoria omenirii), speranța de viață era foarte scăzută, cu o medie cuprinsă între 25 și 30 de ani, din cauza condițiilor nefavorabile de pe planetă. Temperaturile erau scăzute, existau animale de pradă mari, iar oamenii încă nu învățaseră să-și producă propria hrană, așa cum facem astăzi, prin agricultură și creșterea animalelor.

În acea perioadă, băieții și fetele trebuiau pregătiți pentru supraviețuire: învățau să vâneze, să culeagă și să lucreze pământul (după ce a apărut agricultura). După ce dobândeau aceste cunoștințe, puteau deja să participe la activitățile grupului lor, lucru care uneori era simbolizat printr-o ceremonie.

Protoistorie ~ Un tată își învață fiul să vâneze

Ritualurile de inițiere

De multe ori, copiii erau puși la încercare pentru a-și demonstra curajul. De exemplu, trebuiau să supraviețuiască pericolelor naturii sau să arate de ce sunt în stare, fie vânând, fie demonstrându-și vitejia. După ce reușeau să treacă această probă, erau considerați adulți și apreciați ca având un aport util pentru grup.

Un tatuaj ca simbol

Pentru unele popoare, precum maorii din Noua Zeelandă, tatuajele însemnau că băiatul nu mai e sub protecția mamei și că devine bărbat. De acum putea vâna și pescui! Ți-ai fi imaginat că tatuajele pot avea o semnificație atât de importantă?

COPILĂRIA ÎN PRIMELE CIVILIZAȚII

A învăța imitându-i pe părinți

În Antichitate, copiii din grupurile cele mai sărace trebuiau să muncească de mici. Până la vârsta de șase sau șapte ani trăiau aproape de mamă, dar chiar și așa aveau deja obligații în gospodărie. Pe măsură ce creșteau, erau nevoiți să muncească în cea mai mare parte a timpului: băieții pe câmp, iar fetele, la treburile casnice.

În grupurile mai înstărite – nobili, preoți și războinici –, băieții, de regulă, moșteneau și învățau meseria tatălui, ceea ce le permitea să mențină controlul social.

Școala, așa cum o cunoști tu astăzi, încă nu exista. În unele civilizații, precum cea greacă și cea romană, acești „mici adulți” învățau arte, exerciții fizice, știință și filozofie. Acestea erau rezervate doar unui grup foarte restrâns de copii, fiind considerați „singurii” apți pentru a deveni viitori cetățeni. Nu era prea mult timp pentru jocuri sau pentru activitățile copiilor de astăzi.

Știi că Aristotel a fost profesorul lui Alexandru cel Mare? Chiar așa este! Celebrul rege al Macedoniei și cuceritor al celui mai vast imperiu al Antichității l-a avut ca învățător pe renumitul filozof grec, considerat cel mai înțelept om al acelor vremuri.

În Grecia antică, doar câțiva privilegiați primeau o educație formală.

Și ce s-a întâmplat cu jocul micului soldat spartan?

În orașul-stat grecesc Sparta, la nașterea unui băiat, o comisie de bătrâni îl evalua pentru a-i aprecia aptitudinile fizice. Dacă trecea această evaluare, copilul avea dreptul la un lot de pământ și era primit în comunitate. În caz contrar, era lăsat să moară. Cei selectați se întorceau acasă și erau crescuți de părinți și de servitori până la vârsta de șapte ani, când erau pregătiți să-și înceapă antrenamentul de războinic.

Îți poți imagina astăzi un copil atât de mic separat de familia sa pentru a merge să se antreneze ca soldat?

Secolul al V-lea î. H. – Copii din Sparta în timpul antrenamentului

Copii mapuche joacă *palin*, sau *chueca*, un fel de hochei cu semnificație ritualică.

Dar copiii din America?

Situația era diferită în unele culturi americane, unde există dovezi că băieții și fetele erau considerați un grup distinct de adulți și erau respectați ca atare. Acest lucru se regăsește și astăzi în activitățile din rândul popoarelor mapuche, aymara, guaraní și al altor grupuri indigene din America.

În aceste culturi, jocul ocupă un rol central în procesul de învățare. Prin intermediul lui, băieții și fetele dobândesc abilități pentru tot ce, în cultura lor, este considerat important pentru viitor: vânătoarea, pescuitul, desenul și pictura, dar și confecționarea uneltelor și armelor. Astfel își dezvoltă autonomia și câștigau respectul celorlalți.

În prezent, uneori copiii mapuche rostesc *yeyipún* înainte de a începe un joc, aceasta fiind o rugăciune de mulțumire adresată Mamei Naturii. Jocul este o moștenire ancestrală a culturii lor!

Pornește într-o extraordinară călătorie prin timp și descoperă ce rol joacă istoria chiar în viața ta! Printre subiectele abordate în volumul de față se numără drepturile copiilor, lupta pentru incluziune și egalitate, provocările la care suntem supuși zi de zi, dar și cum ne influențează fenomene precum globalizarea și progresele uriașe în tehnologie și științe.

Vei învăța că nimic nu e permanent, chiar dacă așa pare. Istoria nu este scrisă doar de personaje-cheie care iau decizii în momente importante (cum sunt războaiele sau schimbările de regim), ci de fiecare individ în parte. Poate îți par cuvinte mari, însă tot ceea ce face oricare dintre noi este istorie. Prin acțiunile și deciziile proprii, cu toții contribuim la întregirea acestei povești.

Hai s-o cunoști mai bine, ca să-ți înțelegi prezentul și să-ți poți contura viitorul!

10+